

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie apríl 2012

I. senát

Nález:

spisová značka	I. ÚS 483/2011
súdca spravodajca	Milan Čalík
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	22. február 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv procesným postupom a uznesením krajského súdu. Sťažovateľ namietal, že krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal jeho argumentmi uvedenými v písomnej sťažnosti z 20. septembra 2011 proti písomnému rozhodnutiu okresného súdu o vzatí do väzby doručenému 22. septembra 2011, a to len preto, že už 21. septembra 2011 rozhodol na neverejnom zasadnutí bez relevantných podkladov a skutočných dôvodov, ktoré uviedol v sťažnosti podanej v zákonnej 3-dňovej lehote, počítanej od vynesenia rozhodnutia okresného súdu. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda krajského súdu, ktorý v podstate odkázal na obsah napadnutého uznesenia s tým, že obhajca sťažovateľa po zahlásení blanketnej sťažnosti po vyhlásení prvostupňového rozhodnutia o jeho vzatí do väzby mohol túto zdôvodniť tak, ako mu to ukladá § 189 ods. 3 Trestného poriadku.
ratio decidendi	Ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je sčasti dôvodná. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal hlavne porušenie svojho práva na spravodlivý proces, lebo v úvodnej časti citované uznesenie krajského súdu bolo vydané na základe ústavne nekonformného výkladu procesných pravidiel o jeho prítomnosti a o vplyve ako obvineného na konaní pred odvolacím súdom, kde by mu bola vytvorená reálna možnosť predniesť všetky námietky, ktoré mal proti dôvodom uznesenia okresného súdu o jeho vzatí do väzby po jeho vyhlásení a doručení v písomnej forme. Účasť potencionálne dotknutej osoby na súdnom konaní patrí medzi dôležité záruky ochrany základných práv, pretože vytvorenie priestoru na účinné vznesenie námietok (v kontradiktórnej schéme konania) najlepšie zaisťuje ochranu základných práv, ktorá je z hľadiska fair procesu prvotným účelom súdneho konania. Právo obvineného osobne sa zúčastniť konania pred súdom a právo byť vypočutý je tak potrebné považovať za základný prvok práva na spravodlivý proces. Pritom vypočutím nemožno rozumieť len výsluch obvineného vykonaný k jednotlivým dôkazom, ale musí mu byť daná príležitosť jednak účinne uplatňovať námietky a argumenty, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie súdu o otázkach podozrenia zo spáchania trestnej činnosti, viny či väzby (trestu) a s ktorými sa súd musí v rozhodnutí náležite vysporiadať, a jednak sa vyjadrovať a vyvracať návrhy a dôkazy prednesené prokurátorom. Na uplatnenie základného práva zúčastniť sa konania pred súdom a byť vypočutý majú sudy povinnosť obvinenému vytvoriť patričný priestor. Len takto vykonané konanie

	možno považovať za súladné s nárokmi vyplývajúcimi zo samotnej podstaty fair procesu. Inštitucionálne záruky spravodlivého procesu treba aplikovať na konanie pred všetkými inštanciami v prípade, že autoritatívne rozhodujú o väzbe, vine či treste, t. j. nielen pred okresným súdom, ale tiež na konanie pred odvolacím, prípadne dovolacím súdom, v ktorom sú riešené rozhodujúce otázky pre uvedené konkrétne opatrenia proti obvinenému opätovne preskúmané. ESLP konštatoval, že v prípade, keď je opätovne preskúmaná otázka viny (podozrenia) obvineného alebo otázky, ktoré majú pre obvineného celkom zásadný význam pre ukladané opatrenia, je z hľadiska spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) dohovoru nevyhnutné, aby sa obvinený osobne zúčastnil konania pred odvolacím súdom a bola mu tak daná príležitosť a vytvorená možnosť osobne sa hájiť (aj spoločne so svojím právnym zástupcom) a vyjadriť sa k meritu veci. Samotný postup krajského súdu, ktorým sťažovateľovi znemožnil obhajobu konkrétnych námietok proti uzneseniu okresného súdu, a to prakticky bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia, nemôže z hľadiska predostretých kritérií spravodlivého procesu obstať. Jeho spôsob konania a rozhodovania o sťažnosti obvineného sa ústavnému súdu javí ako rýdzo formalistický, nezohľadňujúci ani judikatúru ESLP a postrádajúci akúkoľvek vecnú a logickú argumentáciu, preto ústavnej sťažnosti vyhovel. Námietku predsedu krajského súdu, že sťažovateľ mal od 15. septembra 2011, keď mu bolo uznesenie okresného súdu za jeho prítomnosti oznámené vyhlásením, dostatok času na písomné odôvodnenie sťažnosti do rozhodovania o nej, treba totiž odmietnuť ako bezpredmetnú a nesprávnu; povinnosť doručiť opis rozhodnutia a reakciu naň by sa tak javila ako samoúčelná. Obvineného na podanie sťažnosti proti takému uzneseniu v trestnom konaní, ktoré treba v písomnej forme doručiť, nemožno nútiť na podanie sťažnosti skôr, než mu uplynie zákonná lehota na jej podanie, resp. než sa oboznámi s písomným vyhotovením uznesenia, proti ktorému táto sťažnosť smeruje. Ak obvinenému sťažovateľovi v konaní o opravnom prostriedku nebol daný priestor na spochybnenie právnej a skutkovej úvahy súdu prvého stupňa obsiahnutej v písomnom odôvodnení uznesenia, došlo tým k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Uznesenie krajského súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	ESLP: Helmes v. Švédsko z 29. októbra 1991, Belzink v. Poľsko z 25. marca 1998

Nález – prieťahy v konaní:

spisová značka	I. ÚS 95/2012
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - vyhovené
dátum rozhodnutia	18. apríl 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o určení vlastníckeho práva, ktoré začalo v roku 2008.
ratio decidendi	1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na nevyhnutnosť nariadenia znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Po právnej stránke konanie o určení vlastníckeho práva je vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a ktorá nie je zložitá. 2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným prieťahom v konaní.

	3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd musí konštatovať, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby ani po uplynutí viac ako 3 rokov a dvoch mesiacov nebol znalecký posudok vypracovaný. Doba 3 rokov a 2 mesiacov, počas ktorej okresný súd nebol schopný zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku, nemôže byť ničím ospravedlniteľná. Ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	***

Spracovala : JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.